

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

דאה

ובו תדבוקו

הבתים שעוסקים בפרנסתם אבל מחזיקים את בני התורה. ושתי הגמ' הללו דיברו על שני סוגי האנשים האלו. הגמ' בסוטה שענתה שכוונת הפסוקים היא שעל האדם ללמוד מדרכיו של הקב"ה מדברת על בני התורה, על ידי לימוד התורה הם מגיעים לעבודה עצמית והם צריכים ללמוד מדרכיו של הקב"ה, להיות גומלי חסדים וכדו', כך נראה בן תורה אמיתי. ואילו הגמ' בכתובות שענתה להידבק בתלמידי חכמים, דיברה על בעלי הבתים שלא זכו לעמול בתורה ולזכות במעלותיה, ורק על ידי שיתדבקו בתלמידי חכמים הם ילמדו ממעשיהם כיצד ראוי לנהוג.

יש כאלה שהסבירו שהגמרות משלימות זו את זו, התורה מצווה את האדם לדבוק במידותיו של הקב"ה, מה הוא חנון אף אתה חנון, מה הוא רחום אף אתה רחום, אבל לא תמיד האדם צריך להיות רחום, לפעמים 'כל המרחם על אכזרים סופו שיתאכזר על רחמנים', איך האדם ידע מתי לנהוג כך ומתי לנהוג כך? לכן התורה מצווה את האדם להידבק בתלמידי החכמים וכך ילמד ממעשיהם, כיצד ראוי לנהוג ומתי.

ומכאן אנו לומדים עד כמה צריך להידמות למידותיו של הקב"ה בכל דבר, וכמובן להיזהר מפני כבודם של תלמידי חכמים.

ועתה בזמן של הסתר פנים וחכמת סופרים תסרה, על אחת כמה וכמה שיש מצווה גדולה להיזהר בכבודם של תלמידי חכמים ושכרו יהיה כפול ומכופל מאת ה' יתברך!!

יותר מכך, כל אדם צריך להנות תלמידי חכמים מנכסיו, לכבדם ולהוקירם ועל ידי כך נחשב הדבר כאילו הוא נדבק בהקב"ה.

קדש שמים וארץ!!

על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבוקו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"רבי חלפתא איש כפר חנניא אומר עשרה שיושבין ועוסקין בתורה (ג"א בדין) שכינה שרויה ביניהם. שנאמר (תהילים סב, א) "אלוקים ניצב בעדת אל" ומנין שאפילו חמישה, שנאמר (עמוס ט, ו) "ואגדתו על ארץ יסדה, ומנין שאפילו שלושה שנאמר (תהילים פב, א) "בקרב אלוקים ישפט" ומנין שאפילו שנים, שנאמר (מלאכי ג, ט"ז) "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע" ומנין אפילו אחד שנאמר (שמות כ, כ"א) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך". [ג, ז]

ממשיך בעל "זרע שמשון" ומסביר - שאם התנא באבות היה שונה רק שלושה והייתי אומר כל שכן חמישה, היינו אומרים שסמיכת זקנים ועגלה ערופה מספיק שלושה כמו סברת ר' שמעון בסנהדרין [ב]. לכן שנה התנא גם חמישה.

וכיוון שהתנא רצה לשנות אותם לפי הסדר דלא זו אף זו קתני, הוצרך להתחיל מהמניין היותר גדול שאין בו מחלוקת כלל שהם עשרה ואחר כך חמישה ולאחר מכן שלושה שנים ואחד.

המשך אי"ה' כ"כ/כ"א...

"אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצוותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו ובו תדבוקו" [י"ג - ה']

הרה"ג ר' דוד אילוז שליט"א מביא את הגמ' בסוטה [יד]. ששואלת: נאמר בפסוק "אחרי ה' אלוקיכם תלכו" וכי אפשר להלך אחרי הקב"ה, והרי נאמר "כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא"? מסבירה הגמ' שכוונת הפסוק היא להלך אחר מידותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים - אדם הראשון, אף אתה הלבש ערומים. מה הוא ביקר חולים - אברהם אבינו, אף אתה בקר חולים. מה הוא ניחם אבלים - יצחק אבינו, אף אתה נחם אבלים. מה הוא קבר מתים - משה רבנו, אף אתה קבור מתים.

הגמ' בכתובות [ק"א]: מביאה את הפסוק מפרשת ואתחנן [י"א, כ"ב] "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום" שואלת הגמ' וכי אפשר לדבוק בקב"ה? והרי הפסוק אומר "כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא" [דברים, ד' - כ"ד]?

מסבירה הגמ' כוונת הפסוק למשיא בתו לתלמיד חכם ועושה פרקמטיה עם תלמיד חכם והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, שמעלה עליו הכתוב כאילו נדבק בשכינה.

שואל בעל 'העמק דבר' למה בכתובות הגמ' עונה שכוונת הפסוק היא להידבק בתלמידי חכמים ואילו בסוטה הגמ' עונה שכוונת הפסוק היא להידבק במידותיו של הקב"ה? אם שני התירוצים היו נכתבים במקום אחד, ניחא היה אפשר לומר שיש שני תירוצים בדבר, אבל למה בכל גמ' התירוץ הוא אחר?

מסביר בעל 'העמק דבר' ששתי הגמ' מדברות על שני סוגי אנשים: יש את בני התורה שיושבים ועוסקים בתורה יומם וליל, ויש את בעלי

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבוקו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים" [י"ב, ב']

שואל ה"אור החיים" הקדוש - מה באה לרבות המילה "כל" שכן בכל מקום שנאמר כל הוא בא לרבות עוד דברים שצריך לאבד ולהרוס אותם?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - הגמ' בעבודה זרה [מז]: אומרת שלושה סוגי בתים יש לעניין בתי עבודה זרה. הראשון בית שבנוי מתחילה לשם עבודה זרה, הרי שהוא נאסר לגמרי. השני שסייד, צייר וחייד את הבית לשם עבודה זרה, הרי שצריך להסיר את מה שסייד וצייר וחייד לשם עבודה זרה ואז הבית מותר. השלישי בית שבנאו לצורך בני אדם והכניס לתוכו עבודה זרה ולא התכוון לעבוד או להקצות את הבית לעבודה זרה, והוציאה מהבית הבית מותר. שואלת הגמ' רב אמר המשתחוה לבית אסור את הבית, מובן מזה שרב סובר אבנים שהיו תלושים ולבסוף חיברם לקרקע אסור בהנאה ונחשב כתלוש. הרי במשנה נאמר בנה את הבית לשם עבודה זרה, הבית נאסר, משמע שאם השתחוה לבית שלא נעשה לשם עבודה זרה, הרי שהבית מותר? מתרצת הגמ' - דברי המשנה כאשר בנה את הבית לשם עבודה זרה ולא השתחוה עדיין, נאסר הבית. אך ודאי גם כאשר השתחוה לבית, הרי שהבית נאסר כדברי רב.

כותב הרב שזו הסיבה שנאמרה המילה "כל" לאסור בית שבנוי לעבודה זרה והשתחוה לו, למרות שהוא מחובר אסור וצריך לאבדו. וכן פסק הרמב"ם [פרק ח' הלכות עכו"ם ה"ד].

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

מה מברכים על עוגת גבינה וקליק?

לו מתכוון מיוחד וטעם משובח, ואינו בא להחזיק העוגה בלבד, או כדי שידו לא תתלכלך (שאם כן היה ברכתה שהכל, כמבואר בשו"ע קס"ח סעיף ח' ובסימן רי"ב סעיף ב') **וברכה אחרונה אם אכל כזית מהבסיס על המחיה, פחות מכזית יברך נפשות.** לפי המבואר, **עוגת גבינה שמרים וגביניות לעולם ברכתם מזונות** (ואף למשני"ב דלעיל, עוגה זו יש לה רק ברכה אחת, כיון שהגבינה והמזונות נאפו יחד).

ד. מכללם של דברים נלמד, שכל שמיני מזונות מעורבבים בתערובת כדי לתת טעם טוב, אפילו הם המיעוט מברך מזונות. לכן **על קליק עוגיות או כריות או בייגלה יש לברך מזונות. אבל על קליק קרונפלס או כדורים וכוכבים** (שאינם ממני דגן) **מברך שהכל.** ברכה אחרונה כאשר מברך תחילה שהכל, לעולם מברך נפשות. אבל כאשר בירך מזונות, רק אם אכל כזית דגן יברך על המחיה. אבל אם אכל יותר מכזית מכל הקליק, אבל פחות מכזית ממני הדגן, אין לו לברך על המחיה, אלא נפשות (לכנה"ג המובא במ"א ומשני"ב ר"י סק"א וכו"פ החיד"א בברכ"י סק"א, בא"ח מסעי ה', כה"ח ר"י סק"ג, אול"צ ח"א סימן יט', אפילו אם אין כזית בשוקולד אלא בצירוף המזונות. ולחזו"ע ברכות עמ' רס"ב לא יברך כלל. ומ"מ המברך יש לו על מה שיסמוך בכה"ג אף לשיטתו, ע' מש"כ בזה מו"ר הליכות ברכות ר"י עמ' רכט'). כל מה שאפשר לברך ברכה אחרונה, הוא דוקא באוכל ע"י לעיסה בשיניים, או ריסוק בפה, אבל אם מוצץ השוקולד עד שנימות, ובולעו מעט מעט, נמצא שאין כאן אכילה אלא שתיה, ואין מברך באופן זה ברכה אחרונה (ע' שו"ע רח"י סעיף ו', רעק"א ר"ב סעיף ח', בא"ח מסעי ח', שבה"ל ח"א עמ' רע"ב, חזו"ע ברכות עמ' קמו'. ולנוהגין כהגר"א לברך נפשות בשתיה עד כדי אכילת פרס מברך נפשות, עיין משני"ב ר"י סק"א).

ישנם שלוש סוגים של עוגות גבינה, והברכה משתנית מעוגה לחבירתה. **א. עוגה העשויה מגבינה חומרי טעם וקמח, שמטרת הקמח כדי שהעוגה לא 'תנחת', ברכתה שהכל ונפשות** (רח"י סעיף ב'), וכ"ש בעוגה שאין בה קמח כלל (שנותנים בה קונפלור או קמח תפוז"א), שברכתה שהכל ונפשות. **ב. אם הקמח ניתן כדי לתת טעם עוגתי** (שבלי הקמח טעם העוגה כמו איזה מעדן חסר קריספיות) **ברכתה מזונות.** ברכה אחרונה בדרך כלל נפשות, שרק אם אוכל בפועל כזית מהקמח, תוך שיעור של כזית תוך אכילת פרס (כשש דקות ואכ"מ) יכול לברך על המחיה. אבל כשיש כמות קטנה של קמח, אינו יכול לברך על המחיה (לדוגמא: עוגה שיש בה 100 גר' גבינה ו 20 גר' קמח, נמצא הקמח שישית מהעוגה, אבל צריך לאכול את כל העוגה. כ"ז למשני"ב רח"י סקמ"ח וכה"ח סקנ"ג ובסימן קס"ח ס"ק קכ"ב שכו"ה לרוב אחרונים. לחזו"ע ברכות עמ' קצ' אפילו אכל רק כזית מעוגה זו יברך על המחיה). **כן הדין בעוגת גבינה שברכתה שהכל, שנתנו בתוכה שברי בסקויטים, שנהפך ברכתה למזונות** (ובנתנו על גבה או בתחתיתה שברי בסקויטים, למשני"ב קס"ח ס"ק מה' מברך מזונות ושהכל. אא"כ מעדיף עוגה בלא בסקויטים, רק שאוכלם בגלל שהם שם, שמברך רק מזונות, אג"מ ח"ד סימן מג', ולחזו"ע ברכות עמ' רצ"א, כשיש לו ענין בבסקויטים, מברך רק מזונות). אם אין יודע עבור מה ניתן הקמח, צריך לברר לפני שאוכל, ואין יכול לברך שהכל ולומר 'שהכל פוטר הכל', שרק אם ניסה לברר ולא הצליח אומרים כלל זה, ואם מתעצל לברר לא יאכל! (משני"ב ר"י סק"ד).

ג. עוגה שאפו לה בסיס מבצק, ברכתה מזונות, שהרי בסיס זה חשוב שיש

תמיד רצית ללמוד בקלות ובהבנה מלאה את דברי ה"אור החיים" הקודש?
תמיד רצית שיהיה לך חלק וזכות בתורתו ובסגולותיו של ה"אור החיים" הקדוש?
רוצה לעשות משהו משמעותי ומיוחד לע"נ יקירך?
רוצה לקבל ישועות מעל הטבע?
עכשיו זו ההזדמנות!!

בס"ד בקרוב מאוד עומד לצאת לאור הספר:

'מתיקות ועריבות התורה' על פניני ה"אור החיים" הקדוש

מחולק ללימוד יומי על סדר פרשיות השבוע ומועדים

הרוצים ליטול זכות וחלק בהדפסת ספר זה יפנו בהקדם למס' 0527151420